

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Billedkunst (valgfag) Læseplan

2019

Indhold

1 Om læseplanens funktion	3
---------------------------	---

2 Læseplanens opbygning	4
-------------------------	---

3 Fagets formål og identitet	5
------------------------------	---

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål	7
4.1 Billedfremstilling	8
4.2 Billedanalyse	9
4.3 Billedkommunikation	9

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen	10
5.1 Billedfremstilling efter 8. klasses trin	10
5.2 Billedanalyse efter 8. klasses trin	12
5.3 Billedkommunikation efter 8. klasses trin	13

6 Tværgående emner og problemstillinger	14
---	----

7 Tværgående temaer	15
7.1 Sproglig udvikling	15
7.2 It og medier	16
7.3 Innovation og entreprenørskab	17

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisningen i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelsen af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold. Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres.

Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene med henblik på at give en ramme for lærerens valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen beskriver den overordnede ramme for billedkunstoffaget som valgfag i folkeskolen og giver et indblik i valgfagets kompetenceområder, som de er beskrevet i Fælles Mål for valgfaget billedkunst. Nedenfor følger en kort læsevejledning til læseplanens indhold.

Læseplanen indledes med billedkunstoffagets formål og identitet i **kapitel 3**. I kapitlet beskrives bl.a., hvilke særlige forudsætninger billedkunstoffaget har ift. at kunne opfylde folkeskolens formål og fagets formål. Med afsæt i beskrivelsen af fagformålet præsenteres de grundlæggende idéer med faget og fagets arbejds- og erkendelsesformer.

I **kapitel 4** beskrives valgfagets kompetenceområder og kompetencemål og deres indbyrdes sammenhænge, og hvordan de spiller sammen og kan være svære at adskille i praksis. Til sidst i kapitlet beskrives progressionen først inden for hvert kompetenceområde og herefter på tværs af de tre kompetenceområder.

I **kapitel 5** er der fokus på indholdet i undervisningen via en beskrivelse af hvert enkelt færdigheds- og vidensområde, og hvordan der med afsæt i disse kan arbejdes frem mod det kompetencemål, de er tilknyttet. Desuden er der for hvert kompetencemål og færdigheds- og vidensområde forslag til, hvad undervisningen inden for hvert kompetencemål og færdigheds- og vidensområde kan lede frem mod, dvs. hvad eleverne skal lære.

Kapitel 6 har fokus på, hvordan eleverne kan anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder fra undervisningen i billedkunst i tværfaglige emner og problemstillinger.

Læseplanen afsluttes med **kapitel 7**, der har fokus på, hvordan billedkunstoffaget og de tværgående temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab kan anskues.

3 Fagets formål og identitet

Valgfaget billedkunst er et toårigt valgfag i folkeskolen, som skolerne kan vælge at udbyde. Valgfaget afsluttes med en obligatorisk prøve i 8. klasse. Undervisningen består af ét trinforløb. Fælles Mål omfatter tre kompetenceområder: billedfremstilling, billedanalyse og billedkommunikation.

Fagets formål

Eleverne skal i faget billedkunst udvikle kompetencer til at opleve, producere og analysere billeder. Eleverne skal blive i stand til at iagttage, reflektere og bruge billedsprog i kommunikative og innovative processer.

Stk. 2. Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og digitale billeder tilegne sig færdigheder i og viden om kunst, medier og andre visuelle udtryks- og kommunikationsformer som grundlag for at udtrykke sig gennem billeder og andre visuelle former.

Stk. 3. I faget billedkunst skal eleverne som deltagere i og medskabere af kultur og som del af deres kreative udvikling og æstetiske dannelse udvikle deres kundskaber om kunstens og kulturens billedformer, som de fremstår i lokale og globale kulturer.

Billeder er en uundværlig del af menneskers liv, hvor alt fra aktivitet, udtryk og kommunikation via de sociale medier til nyheder og videnskabelig formidling udbredes visuelt, omgående og på tværs af sproggrænser. Begivenheder, vi før delte ansigt til ansigt med nære bekendte, bliver nu offentlige, og det bringer os tættere på hinanden, men på en anden måde end tidligere. Eleverne møder billeder, som vækker følelser, gør indtryk og åbner deres øjne for nye måder at opleve og forstå virkeligheden på. Billeder kan give en konkret fremstilling af komplekse sammenhænge og hjælper på den måde til at strukturere store mængder viden.

For at kunne navigere i og afkode den billedkultur, eleverne hver dag er en aktiv del af, er det vigtigt, at undervisningen i billedkunst udvikler elevernes æstetiske dannelse forstået som evnen til at arbejde praktisk, kreativt og kritisk reflekterende med billedsprogets udtryks- og kommunikationsformer. Med en aktiv og bevidst tilgang til billeder og den visuelle kultur får eleverne kompetencer i at være deltagere i og medskabere af den billedkultur, de selv er en del af.

Billedkunst bidrager med sin særlige faglighed og sine særlige metoder og arbejdsformer til skolens dannelsesopgave. Den "kreative udvikling" og den "æstetiske dannelse" er nødvendige elementer i "elevens alsidige udvikling". I undervisningen i billedkunst arbejdes der med at udtrykke sig i billeder ved hjælp af praktiske kundskaber og viden om billeder. Disse kompetencer bidrager til elevernes alsidige udvikling og dannelse og hjælper dem til at kunne udtrykke sig præcist og konkret med praktiske eksempler. De styrker tillige elevernes tillid til egne muligheder og deres baggrund for at tage stilling og handle i en kompleks og foranderlig verden, hvor kommunikation i høj grad foregår med billeder.

Gennem undervisningen i billedkunst udvikles praktiske og tekniske færdigheder samt kompetencer til at give udtryk for forestilling og fantasi gennem forskellige udtryksformer. Materialer, redskaber, teknikker og udtryksformer skaber rammerne for oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herigennem bliver elevernes glæde ved at opleve, fremstille og forstå billeder styrket.

Kompetencer i billedfremstilling, billedanalyse og billedkommunikation er nødvendige for at løse opgaver og udfordringer i et moderne samfund. Gennem undervisningen i fagets kompetenceområder styrkes elevernes evne til at selektere og reflektere over egne og andres billeder. Eleverne kommunikerer visuelt og bliver herigennem klogere på sig selv og andres livsverden. Det styrker samtidig elevernes deltagelsesmuligheder som medskabere af den omgivende billedkultur og dermed deres almene dannelse.

Gennem fordybelse i billedkunst oplever eleverne glæden ved at beskæftige sig med praktisk billedarbejde og ved at fuldføre processer, der leder frem mod et færdigt værk. Det giver eleverne personlig værdi at mestre både viden og færdigheder inden for kompetenceområderne i billedkunst.

Billedkunst er et praktisk fag, hvor praksisfaglighed spiller en central rolle. Der er en kropslig tilgang til indholdet i undervisningen, hvor håndværksmæssige færdigheder, materialekendskab og forskellige udtryksformer i billedfremstillingen indgår i en vekselvirkning mellem teori og praksis. I denne proces oplever eleverne, at de kan skabe noget selv, at de giver form til et indhold, og at de samtidig deltager i en nutidig og historisk billedkultur.

Der arbejdes med metoder, som er vigtige i senere praktisk og teoretisk videreuddannelse. Med udviklingen af praksisviden, som omfatter såvel viden om teknikker og billeder som viden om, hvordan forskellige billedhandlinger udføres, gives der muligheder for, at eleverne kan arbejde i dybden med deres viden om verden, således som de erfarer den i skolen som helhed, i deres fritid og i samfundet.

Det brede billedbegreb

Gennem undervisningen i billedkunst arbejdes der med billeder forstået i ordets bredeste forstand også kaldet det brede billedbegreb, der omfatter alle billedtyper, dvs. både plane og rumlige billeder såsom tegning, grafik og maleri, rumlige billeder såsom skulpturer og installationer samt digitale billeder såsom video, hjemmesider og computerspil. I billedkunst spiller elevernes egne tanker og udsagn en vigtig rolle, og eleverne lærer at udtrykke de tanker og følelser, som optager dem, ved hjælp af billeder. I denne sammenhæng betyder billeder primært alle visuelle udtryk, som er lavet af mennesker med det formål at kommunikere og udtrykke sig om noget.

Fælles Mål i billedkunst består af tre kompetenceområder med tilhørende kompetencemål

Oversigt over valgfagets kompetenceområder og kompetencemål

Kompetenceområde	Kompetencemål efter 8. klasses trin
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med udtryksformer, teknikker og materialer med vægt på tematisering.
Billedanalyse	Eleven kan analysere billeder fra forskellige tidsperioder, kulturer og medier med vægt på nutidige billedudtryk.
Billedkommunikation	Eleven kan formidle egne projekter med visuelle udtryk.

Kompetenceområderne er en videreførelse af kompetenceområderne fra det obligatoriske forløb. På baggrund af de praktiske og visuelle kompetencer, som eleverne har erhvervet i det obligatoriske forløb i 1.-6. klasse, videreudvikles elevernes praktiske viden, færdigheder og kompetencer.

I valgfaget arbejder man fortsat med billedeksperimenter ud fra et tema, men det præciseres, at eksperimenterne starter med skitser og tager udgangspunkt i udtryksformer, teknikker og materialer. Der arbejdes med at klargøre, hvilke valgmuligheder der er inden for de tre kategorier, og resultaterne af de trufne valg gøres til genstand for refleksioner i billedsamtaler.

4.1 Billedfremstilling

I billedfremstilling videreudvikles de erfaringer og den viden, som eleverne har tilegnet sig gennem det praktiske og billedskabende arbejde i det obligatoriske forløb. Der lægges vægt på at udvikle et nuanceret udtryk, hvor eleverne opmuntres til at undersøge og eksperimentere med kendte og nye teknikker, udtryksformer og materialer. Eleverne præsenteres for et bredt udvalg af billeder, temaer og teknikker, herunder billeder fra samtidskunsten, og forskellige kulturer. I billedfremstilling er det lærerens opgave at rammesætte opgaver, som animerer eleverne til at arbejde undersøgende og eksperimenterende. Der arbejdes med eksperimenterede processer, der skitseres, og der dokumenteres, og kombinationen af udtryksformer, materialer og genrer er en væsentlig del af processen. Der eksperimenteres med at skabe æstetisk tilfredsstillende udtryk, som dels afspejler elevernes intentioner, dels er forståelige for de øvrige elever og dels har en særlig kvalitet. Denne kvalitet kan være enkelhed eller kompleksitet, ro eller voldsomhed m.m. Lærerens rammesætning af opgaven er et vigtigt pejlemærke i kriterierne for vurdering af kvalitet i både proces og færdigt billedudtryk.

4.2 Billedanalyse

I billedanalyse videreudvikles de erfaringer og den viden, som eleverne har tilegnet sig i det obligatoriske forløb. Der arbejdes fortsat med at forstå billeder i den sammenhæng, de opleves i. I valgfaget åbnes der for fordybelse i den tid og den kultur, billedet er blevet til i, og der arbejdes videre med, at eleverne oplever, analyserer, fortolker og vurderer egne og andres billeder, og der lægges vægt på, at eleverne kan begrunde valg i egen billedproces. Der fokuseres på, at eleverne får en forståelse af, hvordan billeders funktion i forskellige tidsperioder, kulturer og medier har indflydelse på vores forståelse af billeder i dag.

Billedanalyse er en integreret del af undervisningen fx som optakt til et billedprojekt, i samtalen med eleverne under deres billedfremstilling, ved besøg på kunstudstillinger, ved fremlæggelser af elevernes billedprojekter og ved udstillinger. Gennem arbejdet med billedanalyse udbygges elevernes fagsprog, så de kan føre en samtale med hinanden og planlægge større projekter, som også kan rettes mod det omgivende samfund. Gennem fx indbyrdes samtaler kan eleverne opnå forståelse af, hvor forskelligt billeder opfattes af forskellige individer.

4.3 Billedkommunikation

I valgfaget arbejdes der fortsat med at have en hensigt med det, man udtrykker. Der lægges større vægt på, at billedarbejdet munder ud i formidlingen af et visuelt projekt. Et projekt kan være, at eleverne undersøger noget bestemt med deres billeder, eller at der eksperimenteres for at opnå en billedvirkning, men der kan også være tale om, at eleverne har en intention om at nå en målgruppe med deres billedarbejde, og at arbejdet foregår i samarbejde med andre elever. Der lægges vægt på, at eleverne udvikler deres kommunikative kompetencer, så de bliver i stand til at formidle egne billedprojekter for andre i både fysiske og digitale miljøer. Der kan fx indtænkes en modtager og en konkret situation, hvor billedkommunikation opleves som relevant. På den måde kan der arbejdes med at omsætte elevernes kundskaber til realistiske erfaringer i praktiske møder. Et vigtigt led i dette arbejde er, at eleverne sætter sig ind i modtagerens behov, og at eleverne finder et for dem selv tilfredsstillende visuelt udtryk, som også kan nå deres modtager. Valgfaget leder frem mod, at eleverne bliver i stand til at kunne præsentere og formidle et færdigt billedprojekt, hvor de fx kan begrunde og forklare, hvordan de er nået frem til det endelige udtryk.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

De tre kompetenceområder billedfremstilling, billedanalyse og billedkommunikation er inddelt i færdigheds- og vidensområder, som er beskrevet enkeltvis nedenfor. Kapitlet indledes med en overordnet beskrivelse af undervisningen i valgfaget billedkunst på tværs af kompetenceområder. Desuden er det beskrevet, hvordan der inden for hvert enkelt færdigheds- og vidensområde kan arbejdes frem mod det kompetencemål, som de er tilknyttet. Overordnet understøtter de tre kompetenceområder samlet set forløbet i en billedskabende proces. Der er hovedvægt på billedfremstilling i faget, men kommunikation og analyse er centrale elementer med eksempler på følgende spørgsmål, som eleverne kan stille sig: Hvad vil jeg formidle? Til hvem og hvordan? Og hvordan skal det i sidste ende præsenteres? Fra billedanalyse hentes spørgsmålene: Hvad skal billedet kunne? Hvilken genre vil jeg lægge mig op ad? Og hvordan skal det komponeres?

Understøttet af disse refleksioner kan der arbejdes med en skitseproces, som gør idéerne mere konkrete. Skitserne bygger på et omfattende kendskab til forskellige udtryksformer og materialer. Ud fra dette kendskab kan de konkrete billedeksperimenter starte inden for de mest hensigtsmæssige udtryksformer og med nytænkende materialeundersøgelser. Eksperimenter veksler med evaluerende billedsamtaler, hvor eleverne får støtte til at udvikle deres idéer og intentioner frem mod den endelige præsentation af det praktiske billedarbejde.

I det følgende afsnit uddybes det, hvordan kompetenceområderne skaber rammerne for processerne i billedfremstillingen og forståelsen af de billedskabende og kommunikerende processer.

5.1 Billedfremstilling efter 8. klassesettrin

Oversigt over kompetencemål og færdigheds- og vidensområder inden for kompetenceområdet billedfremstilling

	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensområder
Efter 8. klassesettrin	Eleven kan eksperimentere med udtryksformer, teknikker og materialer med vægt på tematisering.	Udtryksformer. Materialer. Skitser. Eksperimenter.

I billedfremstilling videreudvikles de færdigheder og den viden, som er tilegnet i det obligatoriske forløb. Der arbejdes eksperimenterende med skitser, udtryksformer, teknikker og materialer, som sætter eleverne i stand til både at arbejde selvstændigt eksperimenterende og indgå i større samarbejdsprojekter i og uden for skolen fx ifm. temauger og åbne skole-projekter. Der arbejdes med begrundelser af valg og fravalg i billedprocesser. Med udgangspunkt i et tema vælges, hvilke udtryksformer, teknikker eller materialer, der er relevante.

Færdigheds- og vidensområderne i billedfremstilling indeholder et hvad og et hvordan:

- **Hvad** handler om udtryksformer og materialer, og pointen her er at sikre en bredde, så eleverne stifter bekendtskab med et alsidigt udvalg af teknikker, redskaber, materialer og udtryksformer.
- **Hvordan** handler om vejen fra skitse til færdigt værk gennem eksperimenter, hvor der arbejdes med at formulere valgmuligheder og begrunde valg.

Færdigheds- og vidensområderne i billedfremstilling indeholder elementer, som fra skitse til eksperiment beskriver billedfremstillingsprocessen. Der eksperimenteres med udtryksformer og med materialer og de dertilhørende teknikker. Kompetenceområderne billedanalyse og billedkommunikation er også vigtige for billedfremstillingsprocessen. Med områderne fra billedkommunikation gør eleverne sig overvejelser over billedernes indhold, hvem de henvender sig til, og hvordan billedernes udformning skal være, for både at realisere elevernes intentioner og nå de mennesker, de henvender sig til. Og med begreber fra billedanalyse får eleverne kundskaber om billedernes mulige funktioner, om kompositoriske valg, og om hvilken genre de vil udtrykke sig inden for. Det praktiske arbejde med billedfremstilling vejer tungest, og de øvrige kompetenceområder understøtter dette arbejde.

Udtryksformer

Der arbejdes dels med kendte udtryksformer såsom tegning og grafik, maleri og collage, skulptur og arkitektur og digitale billeder, dels med samtidskunstens sammensatte og idébaserede udtryksformer. Udtryksformerne kan deles op i plane, rumlige og digitale billeder, men forskellige genrer såsom tegneserier, video eller digitale collager kan også bruges som kategorier. Der arbejdes undersøgende, og resultaterne kan få en åben æstetisk udformning. Sporene kan efter håndens arbejde og fremstillingsprocessen være tydelige og udtryksbærende, eller de skal være usynlige og udtrykket kan være neutralt. Der kan arbejdes med forestillende billeder eller abstrakte billeder og med at kombinere forskellige udtryksformer med billeder såsom musik, lyd og tekst.

Materialer

Eleverne bruger kendte materialer, og læreren præsenterer dem for nye materialer, som indgår i undersøgelser af nye udtryksmuligheder. Elevernes opfattelser af, hvad materialer kan anvendes til i et billedprojekt, udfordres. Fx hvordan hverdagsting og hverdagsmaterialer kan anvendes til skulpturarbejde, og hvordan tape kan bruges i en grafisk proces. Gennem mødet mellem materialers udtryksmuligheder og elevernes idéer bliver eleverne i stand til at foretage kvalificerede og begrundede materialevalg. De håndværksmæssige færdigheder øves. Eleverne får viden om forskellige redskaber samt praksiserfaring med, hvordan de kan bruges, hvad enten der er tale om et billedprogram eller en akvarelpensel. De håndværksmæssige færdigheder giver kompetencer til at vælge udtryksformer, der egner sig til indhold og situation, idet eleverne får erfaring med forskellige materialer.

Skitsere

Der arbejdes med skitser og idéer til udformning af billedprojekter. Det kan være i form af skitsetegninger, fotos, billedinspiration fra internettet eller museumsbesøg. Skitsering handler ligeledes om at dokumentere billedprocessen fra idé til færdigt værk. Skitser er for eleverne en metode til at fastholde overvejelser. Ved fremlæggelsen af det færdige værk kan processen visualiseres ved hjælp af fx skitsebøger, portfolioer, plancher og digitale præsentationer. Skitserne kan suppleres med skrevne noter.

Eksperimentere

Det er gennem kreative eksperimenter, at eleverne opdager nye veje at gå i billedfremstillingen. Der er en progression fra undersøgelse af materialers potentialer til eksperimenter, som er styret af intentioner om, hvad billedarbejdet skal føre til. Der kan eksperimenteres

med form, farve, komposition og materialer og med forskellige teknikker og genrer. Intentionerne bliver mere præcise, jo flere undersøgelser og eksperimenter eleverne foretager. Eksperimenter er en metode til at generere nye udtryk i billedarbejdet, og den kreative proces er kendetegnet ved en legende og åben tilgang, og ved at resultatet af eksperimentet og undersøgelsen ikke kendes på forhånd.

5.2 Billedanalyse efter 8. klassetrin

Oversigt over kompetencemål og færdigheds- og vidensområder inden for kompetenceområdet billedanalyse

	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensområder
Efter 8. klassetrin	Eleven kan analysere billeder fra forskellige tidsperioder, kulturer og medier med vægt på nutidige billedudtryk.	Billedgenrer. Billedkomposition. Billedfunktion.

Billedanalyse omfatter tre færdigheds- og vidensområder bestående af billedgenrer, billedkomposition og billedfunktion. I billedanalyse arbejdes der med at udvide og nuancere elevernes kendskab til forskellige tidsperioder, kulturers og mediers billeder og deres kendskab til genrer og stilarter. Eleverne får her mulighed for at opbygge forståelse af, hvordan indhold, form, materialer, teknik og funktion i billeder åbner for forståelsesmuligheder af både egne og andres billeder. Billedanalyse er en integreret del af elevernes praktiske billedfremstilling, hvor de i billedprocessen forholder sig til genrer, komposition og funktion. Der kan arbejdes med, at eleverne bliver i stand til at fortælle om deres intentioner med deres billedarbejde med brug af faglige begreber og til at evaluere, hvor langt de er nået ift. at realisere dem.

Billedgenrer

Der arbejdes med, hvilke forventninger og konventioner der knytter sig til forskellige billedgenrer, og denne viden kan danne udgangspunkt for billedsamtaler i processen med henblik på en stillingtagen til, i hvor høj grad og hvordan billedarbejdet skal lægge sig op ad en genre. Man kan her vælge de billedgenrer, som eleverne føler sig knyttet til, såsom videoer og blogs på internettet eller spiluniverser, og man kan ofte finde beslægtede motiver i kunsthistorien. Dermed kan elevernes horisont udvides, og de kan få forståelse af forskelle og ligheder på tværs af tid og sted.

Billedkomposition

Billedkomposition handler om, hvordan man organiserer billedets virkemidler. I todimensionelle billeder kan man se på, om der er balance eller ubalance mellem billed-elementer, hvordan formerne refererer til hinanden, og hvordan farverne står ift. hinanden. I skulptur kan man arbejde med skulpturens syntaks. Film har egne organiseringsprincipper, og det samme har tegneserier. Hjemmesider har navigationselementer og elementer, som har forskellig appel. Mediernes billeder er layoutet i forhold til målgruppe og hensigt. Samtidskunst vil ofte have betydninger på flere niveauer. Der arbejdes med at analysere billeder og andre visuelle fremstillinger mhp. at kunne samtale om en billedkomposition eller et layout og mhp. anvendelse i eget praktiske billedarbejde.

Billedfunktion

Der arbejdes med at reflektere over den funktion, billeder har såvel i kunstverdenen som i medierne. Der kan ses på de situationer, billeder indgår i, og reflekteres over, hvordan opfattelserne af billederne kan forandres, hvis de opleves i andre situationer. Denne viden kan lægges til grund for samtaler om, hvilke funktioner eleverne ønsker, at deres billeder skal have, og dermed også mulige begrundelser for elevernes valg i billedprocesserne.

5.3 Billedkommunikation efter 8. klassetrin

Oversigt over kompetencemål og færdigheds- og vidensområder inden for kompetenceområdet billedkommunikation

	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensområder
Efter 8. klassetrin	Eleven kan formidle egne projekter med visuelle udtryk.	Visuel kommunikation. Præsentation.

Billedkommunikation har to færdigheds- og vidensområder bestående af visuel kommunikation og præsentation. En central del af valgfaget handler om at arbejde med at iscenesætte en formidling af elevernes billedprojekter, hvor forskellige modtagere kan overvejes, og hvor der kan reflekteres over, hvordan man kan rette sit billedarbejde mod en modtagergruppe. Der kan være tale om fysiske og virtuelle udstillinger på skolen og dens hjemmeside eller en event i lokalområdet. Der kan arbejdes med at kombinere tekster, billeder og lyd i et forståeligt udtryk eller layout og med at forholde sig til, hvordan et billedindhold kan kommunikeres i en bestemt kontekst.

Visuel kommunikation

I arbejdet med fx at fremstille en plakat med et bestemt budskab er det vigtigt, at eleverne får forståelse af, hvem det er, plakaten skal henvende sig til, altså modtageren, og hvem afsenderen af plakaten er. Er det fx skolen eller eleverne selv? Det kan være en plakat om skolens markedsdag, en videoblog om et tematisk indhold, et sæt piktogrammer til skiltning på skolen eller et bud på en etiket til en ny læskedrik i samarbejde med fx en virksomhed eller en forening.

Præsentation

Elevernes præsentation af billedprojekter er en vigtig del af billedkunstundervisningen. Det er her, der kan arbejdes med respons på elevernes arbejde, og om elevernes billedudtryk virker efter hensigten. Eleverne erfarer, at deres billedprojekt kan bruges og forstås af andre. Der kan eksperimenteres med iscenesættelse af formidlingen af et multimodalt projekt, hvor fx tekst, lyd, bevægelse og film kan indgå. Eleverne får viden om betydningen af visuelle og æstetiske greb samt billedmæssige valg og fravalg i arbejdet med formidling. Præsentationerne, hvor eleverne med fagterminologi mundtligt formidler refleksioner over egen proces i billedfremstillingen, kan være for valgholdet, for hele skolen eller for forældrene.

6 Tværgående emner og problemstillinger

I kapitlet gøres der rede for, hvordan eleverne kan anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder fra undervisningen i billedkunst gennem undervisningen i tværfaglige emner og problemstillinger.

Elevernes erfaringer med både praktisk og teoretisk billedarbejde i billedkunst giver dem gode forudsætninger for at tænke og arbejde kreativt. De arbejdsmetoder og udtryksformer, eleverne har stiftet bekendtskab med i undervisningen, er direkte anvendelige, når eleverne deltager i tværgående emner. I billedkunst lærer eleverne at få idéer og finde løsninger på, hvordan de kan visualisere de forestillinger, de har. At kunne skitsere sin idé er altid relevant ift. at få andre til at forstå idéen.

Har skolen fx en temaugle, kan valgholdselever arbejde med, hvordan man kan arbejde med udfordringer i samtiden såsom efterladt plasticaffald i naturen, ved at organisere det indsamlede materiale som en skulptur eller en installation på skolen eller på byens gågade. Værket kan være med til at skabe diskussion i lokalområdet. Der kan trækkes på kunstneriske forbilleder og kendskab til forskellige teknikker, når man bygger med materialet plastic.

På alle klassetrin arbejdes der med fremlæggelser af forskellige emner, hvor billeder og det grafiske layout meget ofte spiller en vigtig rolle i fremlæggelserne. Det kan være plancher, PowerPoint-præsentation, billedfortællinger med tekst mv. I disse sammenhænge har eleverne brug for alle tre kompetenceområder i billedkunst. Det kan fx handle om:

- At kunne udvælge billeder på internettet med et relevant indhold og ordentligt pixelformat.
- At kunne layoute en planche med billeder og tekst i et format, så publikum kan forstå temaet og læse planchen på afstand.
- At kunne udarbejde en PowerPoint-præsentation, der både i farvevalg, billedvalg og layout fremstår gennemtænkt ift. det, eleverne vil kommunikere.
- At kunne illustrere det, teksten handler om, i en billedfortælling fx henvendt til børnehaveklassen.

Elevernes praktiske og kreative færdigheder, som de har udviklet i billedkunstudervisningen, og deres viden fra billedkunstoffets øvrige stofindhold har således direkte transferværdi til forskellige tværfaglige sammenhænge i og uden for skolen.

7 Tværgående temaer

I det følgende gives en kort beskrivelse af de overordnede rammer for arbejdet med de tværgående temaer: sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab. Det indebærer overvejelser om de udfordringer og muligheder, billedkunst rummer, for at arbejde med temaerne og overvejelser om, hvilke konsekvenser det bør have for tilrettelæggelsen af undervisningen.

I billedkunst indgår alle tre temaer som en del af fagets formål, kompetencemål og færdigheds- og vidensområder. Sproglig udvikling i billedkunst handler primært om, at eleverne udvikler deres ordforråd inden for faget og kan anvende relevante fagbegreber i billedsamtaler og præsentationer af deres værker. It og medier har egne kompetencemål på det obligatoriske fag, og det indgår som et skitserings- og kommunikationsværktøj integreret i undervisningen. I fagets formål fremgår det ligeledes, at billedsproget bruges i kommunikative og innovative processer.

7.1 Sproglig udvikling

I billedkunstundervisningen kan sproglig udvikling indgå som de fire dimensioner af det talte og det skrevne sprog: tale, lytte, læse og skrive, men også som et nonverbalt billedsprog, der er hele essensen af faget. Nedenfor fokuseres der specifikt på de fire dimensioner, da billedsproget er beskrevet og udfoldet i de foregående afsnit.

Tale

I billedkunst er billedsamtalet en central del af undervisningen. For at eleverne kan samtale om og reflektere over eget og andres billedarbejder, er det vigtigt, at læreren i sin undervisning opøver elevernes kendskab til faglige begreber i faget. For at kunne deltage i samtalen om billeders indhold, komposition og funktion skal eleverne lære væsentlige fagudtryk og begreber såsom collage og overlapninger, forgrund, konturstreg og skravering, lag og pixel. Det er ligeledes vigtigt i billedsamtalet, at eleverne lærer at stille åbne spørgsmål som fx: Hvordan kan det være, at du brugt farven rød og ikke blå? En del af samtalen er også at kunne lytte til hinanden og at kunne stille åbne spørgsmål.

Lytte

Når eleverne introduceres til nye opgaver i faget, er det vigtigt i billedkunst såvel som i andre fag at lytte opmærksomt til lærerens introduktion til nye emner eller instruktioner, idet der her anvendes fagudtryk og begreber, som eleverne skal anvende ifm. egne fremlæggelser af deres projekter. Eleverne skal samtidig også være gode lyttere i billedsamtalet om egne og andres billeder.

Læse

I billedkunst handler det først og fremmest om at lære eleverne at kunne læse billedsproget. Billedsproget er i lighed med tale og skriftsprog en udtryksform, hvor billeder understøtter og understøttes af tale og skriftsprog. At læse billedsprog handler om at kunne forstå billeders måder at formidle et budskab på og kunne se forskelle mellem ords og billeders udtrykspotentialer. I billedkunst kan der læses tekster med det formål at kunne omsætte det til billeder. Det kan være en talemåde eller et eventyr, som skal udtrykkes i et billede eller en tegneserie. I forbindelse med at søge relevant viden om en kunstner eller forklaring på fagbegreber er læsning en forudsætning. En særlig udfordring er at kunne søge oplysninger digitalt, hvor sproget ofte er engelsk.

Skrive

At skrive i billedkunst kan være, at eleverne skriver små tekster til deres udstillinger, skriver post-its til hinanden med spørgsmål til billedsamtaler og arbejder med logbog med skitser og skriftlige refleksioner over egen proces i billedarbejdet. Hvilke udfordringer var der undervejs? Hvad har jeg lært, som jeg ikke kunne før? At arbejde med logbog i faget kan med fordel anvendes som afslutning på et forløb.

7.2 It og medier

It og medier er en stor ressource for billedkunstundervisningen og anvendes ifm. mange sider af faget. Helt fra 1. klasse arbejdes der med digitale billeder og medier. It- og mediekompetencer kan udskilles i fire elevpositioner, som i praksis vil have store overlap og sammenfald.

Eleven som kritisk undersøger

I billedkunst arbejdes med digitale billeder, som eleverne kan møde på internettet. I forbindelse med især de indledende og undersøgende faser i planlægningen af et projekt kan eleverne anvende internettet til at indsamle og udvælge information. Her skal eleverne være opmærksomme på ophavsrettigheder og hjemmesiders sikkerhed. På de sociale medier kan det undersøges, hvordan billeder indgår i børns, unges og voksnes identitetsdannelse.

Eleven som analyserende modtager

Gennem analyse af egne og andres visuelle udtryk kan eleverne tilegne sig viden om billedgenrer og virkemidler. Tilbagevendende analyse af egne billedproduktioner kan styrke en målrettet progression i den samlede billedkommunikation. I denne proces kan analyse af andres billeder bidrage til at perspektivere nye muligheder i egne billeder.

Eleven som målrettet og kreativ producent

I billedkunst arbejdes med at fremstille digitale billeder og med at skabe en udstilling i et digitalt miljø. Eleverne kan bruge digitalt udstyr til produktionen, og der kan eksperimenteres med at bearbejde analoge processer digitalt.

Eleven som ansvarlig deltager

Under produktionen kan eleverne samarbejde ved brug af fx kollaborative værktøjer på forskellige platforme. I forbindelse med publicering eller udstillinger kan eleverne udgive deres billeder på platforme med begrænset brugeradgang, hvor fx kommentarfunktioner, chatkanaler og vurderingstilkendegivelser kan skabe kommunikation og videreudvikling af det færdige produkt. Det er centralt, at eleverne arbejder med de sociale medier på baggrund af samtaler omkring etiske retningslinjer for eksempelvis gensidig sparring og vurderingstilkendegivelser.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Undervisningen i billedkunst har fokus på elevernes arbejde med at tænke kreativt og handle innovativt på baggrund af egne idéer. Billedkunst er bygget op omkring en række fremstillingsforløb med et klart fokus på proces, hvor en idé bliver realiseret fra tanke til virkelighed. Eleverne arbejder med at udvikle mange idéer i en kreativ proces, som løbende skal prioriteres og realiseres. Gennem det kontinuerlige arbejde med visuelle udtryk opnår eleverne tillid til egne verbale såvel som visuelle kommunikationsevner. Dette kan fx være i arbejdet med mindre projekter henvendt til andre mennesker i og uden for skolen. Ved fx at udstille egne billeder uden for skolen arbejder eleverne med omverdensforståelse.

Arbejdet med visuelle udtryk giver mange muligheder for at involvere skolen, forældrene og lokalmiljøet. Eleverne skal opnå visuelle handlekompetencer ved at opleve, hvordan deres billedarbejde gennem planlægning, udførelse og evaluering kan skabe værdi for andre mennesker. Ved at henvende sig til andre mennesker med deres billedarbejde får eleverne udfordringer, som fremmer deres evne til at finde kreative problemløsninger. Elevernes personlige indstilling er ligeledes en vigtig medspiller i innovative og entreprenante processer, hvor det at turde eksperimentere og tro på sine idéer samt evnen til at møde modstand er vigtige forudsætninger.

En af udfordringerne er at sætte sig ind i modtagerens behov, hvad enten der er tale om en udsmykning eller en fremstilling af visuel skiltning. Dette kræver ofte, at eleverne skal forstå forskellige kulturelle sædvaner og koder. I arbejdet med billedkommunikation kan eleverne inddrage og udvikle deres omverdensforståelse ved bl.a. at vurdere egne visuelle udtryks bæredygtighed og relevans.

**Billedkunst (valgfag) – Læseplan 2019
2019**

2. udgave

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

